

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministrei I. Ruginienei

2024 m. sausio 13 d., Nr. 25-009VK

KVIETIMAS SUSITIKTI DĖL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS (ES) DĖL DARBO SKAITMENINĖSE PLATFORMOSE SĄLYGŲ GERINIMO PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), viena didžiausių verslo organizacijų Lietuvoje, atstovaudama Lietuvoje veikiančias dalijimosi platformas „Wolt“ ir „Bolt“, kreipiasi į Jus dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) dėl darbo skaitmeninėse platformose sąlygų gerinimo (toliau – Platforminio darbo direktyva arba Direktyva) perkėlimo į nacionalinę teisę.

Pirmiausia, atkreipiame dėmesį, kad Lietuvoje sėkmingai veikia įvairios skaitmeninės platformos, pradedant elektroninėmis prekyvietėmis, nekilnojamojo turto nuomos platformos, grožio specialistų paslaugų bei korepetitorių paslaugų platformos, taip pat ir maisto pristatymo, pavėžėjimo ir kt. platformos. Ši įvairovė rodo Lietuvos, kaip ekonominio regiono pažangą, kuri leidžia ne tik vartotojams naudotis moderniausiomis paslaugomis, bet ir sukuria galimybes užsidirbti smulkiems verslams bei individualiems asmenims.

Lietuvoje kurjerių ir pavežėjų veikla užsiima per 30 tūkst. asmenų, kurie kasmet Valstybinei mokesčių inspekcijai deklaruoja per 100 mln. eurų pajamų. Tai neabejotinai rodo šios veiklos mastą bei skaidrumą. Tiek platformų apklausų duomenimis, tiek ir neseniai atlikto Vilniaus universiteto tyrimo duomenimis¹ didžioji dalis kurjerių ir pavežėjų palankiai vertina galimybę vykdyti šia veiklą per skaitmenines platformas, taip pat itin vertina lankstumą ir galimybę papildomai užsidirbti. Nemažai daliai asmenų ši veikla nėra pagrindinė – t.y. žmonės greta pagrindinio darbo, kartu užsiima ir pavėžėjimo ar kurjerių veikla. Šie aspektai yra itin svarbus ketinant peržiūrėti skaitmeninių platformų reglamentavimo sąlygas Lietuvoje. Manome, kad būtina išlaikyti vertybes, tokias kaip lankstumas savarankiškai pasirinkti savo darbo laiką bei apimtis, kurias itin vertina per platformas veiklą vykdančias asmenys.

Antra, LVK atkreipia dėmesį į teisinį šio klausimo aspektą: Platforminio darbo direktyvos perkėlimas į nacionalinę teisę yra itin aktualus dalijimosi platformoms ir per jas veiklą vykdančioms asmenims. ES lygiu sutartos Direktyvos tekste numatyta darbo santykių prezumpcija, kuri pradedama taikyti, kai yra faktų, rodančių kontrolę ir vadovavimą, remiantis *nacionaline teise* ir kolektyvinėmis sutartimis bei atsižvelgiant į ES teismų praktiką. Direktyva iš esmės įpareigoja nacionaliniu lygmeniu nustatyti nugincijamą teisinę darbo santykių prezumpciją – nustatyti kriterijus, kuriais remiantis būtų preziumuojami darbo santykiai tarp platformos ir veiklą vykdančio asmens. Taigi, kriterijai darbo santykių prezumpcijos taikymui

¹ Mokslininkų grupės projektas „Darbo ir pajamų apsauga skaitmeninėje ekonomikoje: platformų darbuotojų atvejo studija“, projektas finansuotas Lietuvos mokslo tarybos.

priklausys nuo sprendimų nacionaliniu lygiu. Verslas tikisi, kad šie sprendimai bus priimti įtraukiant suinteresuotas šalis.

Platforminio darbo direktyvoje taip pat yra „algoritminio valdymo“ nuostatos, kuriomis numatomos apsaugos priemonės, skirtos platforminį darbą atliekančių asmenų apsaugai nuo rizikos, susijusios su automatizuotų stebėsenos ir sprendimų priėmimo sistemų naudojimu. Direktyva uždraudžiama tvarkyti tam tikrus duomenų tipus (pvz., asmens duomenis apie veiklą vykdančio asmens emocinę ir psichologinę būseną, biometrinius duomenis ir kt.), didinamas automatizuotų stebėsenos ir sprendimų priėmimo sistemų skaidrumas asmenims, vykdančiams veiklą platformose. Direktyvoje taip pat numatoma, kad svarbiausius sprendimus platformos ir veiklą vykdančio asmens santykiuose (pvz. sutarties nutraukimas) galėtų priimti tik žmogus, t.y. jie negalėtų būti priimami automatiškai. Nepaisant to, kad susijusios nuostatos yra imperatyvios, verslas tikisi, kad nacionaliniu lygiu įgyvendinant Direktyvą bus suteikta pakankamai aiškumo, kaip tiksliai jos bus taikomos.

Galiausiai, norime akcentuoti, kad skaitmeninė ekonomika neturi griežtų ribų, todėl jos sukuriama vertė peržengia vieno sektoriaus ribas. Pavyzdžiui, maisto pristatymo paslauga tapo neatsiejama kavinių, restoranų ir kitų maitinimo bei maisto gamybos įmonių paslaugų integrali dalis. Stebėdami rinką, matome, kad maitinimo įstaigoms generuojamas papildomas klientų srautas yra išties reikšmingas, ir kardinalūs pokyčiai platformose turėtų neigiamos įtakos ir maitinimo sektoriui.

Platformos nuolat bendradarbiauja su įvairiomis valstybės institucijomis ir palaiko dialogą dėl paslaugų kokybės gerinimo, vartotojų ir paslaugų teikėjų apsaugos. Platformos itin vertina atvirą dialogą ir siekia kuo išsamiau išdiskutuoti klausimus, kurie yra itin reikšmingi tiek paslaugų vartotojams, tiek ir per platformas veiklą vykdančiams asmenims.

Atsižvelgiant į tai, kad už didžiosios dalies Platforminio darbo direktyvos įgyvendinimą bus atsakinga Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, taip pat atsižvelgiant į Direktyvos įgyvendinimo metu priimsimų politinių sprendimų tikėtiną poveikį verslo aplinkai, **kviečiame Jus arba Jūsų komandos atstovą susitikti su skaitmeninių platformų rinkos atstovais.**

Maloniai kviečiame pasiūlyti Jums ar Jūsų komandos nariui tinkamą susitikimo laiką ir vietą el.p. vilius@lvk.lt. Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriaučiūnas, el.p. vilius@lvk.lt, mob. +37060898408.